

A TANTÁRGY ADATLAPJA

LLM5017 Esztétika (magyar nyelven)

Egyetemi tanév 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (FŐSZAK)
1.7. Képzési forma	Nappali képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Esztétika (magyar nyelven)				A tantárgy kódja	LLM5017
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			dr. Serestély Zsolt egyetemi adjunktus				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Serestély Zsolt egyetemi adjunktus				
2.4. Tanulmányi év	3	2.5. Félév	5	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa	Választható

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					15
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					13
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					42
3.8. A félév összóraszám					98
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, vetítő, laptop
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	szemináriumi terem, vetítő, laptop

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- C1 A világ- és összehasonlító irodalom változásainak és a központi témáinak meghatározása és leírása, az általános nyelvészeti változások leírása és a modern irodalomelmélet fogalmainak, nézőpontjainak és módszereinek leírása. - C2 Az általános nyelvészet, az irodalomelmélet és a komparatisztika fogalmainak alkalmazása a kutatásban és az irodalmi/kulturális jelenségek viszonylatában. Az irodalmi diskurzus kapcsolata a kulturális diskurzussal általában, valamint a tudományossal
Transzverzális kompetenciák	CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató ismeri a kortárs esztétikai gondolkodás fontosabb problémafölvetéseit, illetve azokat az elméleti perspektívákat és műveket, amelyek hozzájárulnak az esztétikai tapasztalat társadalmi, politikai, illetve (gazdaság)történeti újrakeretezéséhez.
Képességek	A hallgató képes alkalmazni a kortárs esztétikai diskurzus fogalomrendszerét, teoretikus megfontolásait, irodalmi szövegeket, illetve képzőművészeti alkotásokat értő módon, problémacentrikusan, esztétikai perspektívában „olvasni”.
Felelősség és önállóság	A hallgató képes önállóan dolgozni, önálló kérdéseket megfogalmazni, felelősséget vállalni az irodalmi és képzőművészeti alkotások kapcsán folytatott vita keretében megfogalmazott érveit.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A művészet 21. századi helyzetével kapcsolatos problémafölvetések megfogalmazása, az irodalom emancipatorikus gyakorlatainak feltérképezése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	Tárgyunk sajátos célkitűzése a művészetelmélet deontologizálása, az esztétikai gondolkodás visszaillesztése a történeti, társadalmi, gazdasági, hatalmi folyamatok kontextusaiba egyfajta metareflexió keretében.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Munkamódszerek megbeszélése	Beszélgetés, interaktív eljárások	
2. Az esztétika alapfogalmai	Idem	
3. A „tisztá esztétika” történeti genézise	Idem	

4. A művészet vége?	Idem	
5. A művészet autonómiája?	Idem	
6. Esztétika és terror	Idem	
7. A művészet erotikája	Idem	
8. A performativitás esztétikája I.	Idem	
9. A performativitás esztétikája II.	Idem	
10. A képessé tétel (empowerment)	Idem	
11. A divat mint rendszer	Idem	
12. A spektákulum	Idem	
13. Az esztétika szerepe az új jövőképben	Idem	
14. Áttekintés	Idem	

Bibliográfia

2. Wladyslaw Tatarkiewicz: *Az esztétika alapfogalmai. Hat fogalom története.* Kossuth, Budpaest, 2000. (https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_654_tatarkiewicz/index.html)

3. Pierre Bourdieu: *A művészet szabályai. Az irodalmi mező genezise és struktúrája.* Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola, Bp., 2013, 307-349.

4. Jean-Luc Nancy: *Ami a művészetből megmarad* = Házas Nikolett (szerk.): *Változó művészetfogalmak: kortárs frankofón művészet.* Kijárat, Bp. 2001, 21-37.

Arthur Danto: Hogyan semmizte ki a filozófia a művészetet. In. A. D.: *Hogyan semmizte ki a filozófia a művészetet?*, Atlantisz, Budapest, 1997, 15–35.

5. Bárány Tibor: Kultúrharcosok kézikönyve. Hová álljanak a művészi szabadság hívei a kánonvitákban? *Litera*, 2020. július 30. (<https://litera.hu/irodalom/publicisztika/barany-tibor-kulturharcosok-kezikonyve.html>)

György Péter: Szabadság és kánon. Hozzászólás egy fontos esszéhez. *Litera*, augusztus 17. (<https://litera.hu/irodalom/publicisztika/gyorgy-peter-szabadsag-es-kanon.html>)

Borbély András: Kultúrharc helyett: miért nem inkább forradalom? Hozzászólás Bárány Tibor Kultúrharcosok kézikönyve és György Péter Szabadság és kánon című írásához. *Litera*, 2020. szeptember 5. (<https://litera.hu/irodalom/publicisztika/borbely-andras-kulturharc-helyett-miert-nem-inkabb-forradalom.html>)

6. Istvánffy András: A terrorizmus mint rituális kommunikáció. Beszélő Online, 2005. augusztus (<http://beszelo.c3.hu/cikkek/a-terrorizmus-mint-ritualis-kommunikacio>)

7. Susan Sontag: Az értelmezés ellen. *Holmi*, 1998/3, 416–424.

8. Erika Fischer-Lichte: *A performativitás esztétikája.* Balassi, Bp., 2009, 9-47.

9. Erika Fischer-Lichte: *A performativitás esztétikája.* Balassi, Bp., 2009, 103-190.

10. Bagi Zsolt: *Az esztétikai hatalom elmélete. Kulturális felszabadítás egy újbarokk korban.* Napvilág, Bp., 83-156.

11. Roland Barthes: *A divat mint rendszer.* Helikon, Bp., 1999.

12. Guy Debor: *A spektákulum társadalma.* MTA Művészettörténeti Kutatóintézet – Balassi, Bp., 2006. (<http://www.c3.hu/~ligal/spekt%20tars%20liget%2011%20print.pdf>)

13. Kate Soper: *Alternatív hedonizmus, kultúraelmélet és az esztétika szerepe az új jövőképben* = Scheiring Gábor – Jávör Benedek (szerk.): *Oikosz és polisz. Zöld politikai filozófiai szöveggyűjtemény.* L'Harmattan, Bp., 2009, 450-472.

8.2 Szeminárium/labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető, munkamódszerek megbeszélése, feladatok elosztása	Megbeszélés, interaktív eljárások	
2. A fenséges ma	Idem	

Immanuel Kant: <i>Az ítélőerő kritikája</i>. Osiris, Bp., 2003. Almási Miklós: <i>Anti-esztétika</i>. Helikon, Bp., 2003. Bazsányi Sándor: Az undorító és a fenséges. <i>Műút</i> 2009/11, 58–59. Tillmann J. A.: Turrell és a fenséges a mai művészetekben. <i>Műút</i> 2009/11, 61–62. Hegyí Pál: <i>Az amerikai fenségesről. A puritanizmustól a metamodernig</i>. ELTE Eötvös, Bp., 2021, 11–35. https://www.eltereader.hu/media/2021/05/HEGYI_Az_amerikai_fensegesrol_WEB.pdf		
3. A giccs Radnóti Sándor: A giccsről. <i>Mozgó Világ</i> 2020/6, 32–45. https://www.epa.hu/01300/01326/00193/pdf/EPA01326_mozgo_vilag_2020_06_032-045.pdf Tomáš Kulka: <i>Giccs és művészet</i>. MMA, Bp., 2020. Gillo Dorfles: <i>A giccs</i>. Gondolat, Bp., 1986. Clement Greenberg: <i>Avantgarde és giccs</i>. In: Józsa Péter (szerk.): <i>Művészetszociológia. Válogatott tanulmányok</i>. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1978. <i>Revista Echinox</i> 2020/1. https://revistaechinox.ro/echinox-1-2020-kitsch/ Varga Máttyás: A giccs és a fenséges. <i>Műút</i> 2009/11, 63.	Idem	
4. A rút Umberto Eco: <i>A rútság története</i>. Európa, Bp., 2007. Seregi Tamás: <i>Művészet és esztétika</i>. Tiszatáj Alapítvány, Szeged, 2017. Martin Heidegger: <i>A műalkotás eredete</i>. In: M. H.: <i>Rejtektutak</i>. Osiris, Bp., 2006, 9–69.	Idem	
5. A tömegművészet filozófiája Noel Carroll: <i>A tömegművészet filozófiája</i>. MMA, Bp., 2023. Olay Csaba – Weiss János (szerk.): <i>A művészettől a tömegkultúráig</i>. L'Harmattan, 2014. https://real.mtak.hu/28939/1/A%20művészettől%20a%20tömegkultúráig.pdf	Idem	
6. A táj esztétikája Fogarasi György: A „festői”: tájleírás és tájkertészet a 18. században. <i>A Szem</i> 2018. 12. 17. https://ujsem.org/2018/12/17/a-festoi-tajleiras-es-tajkerteszet-a-18-szazadban/ Thomas Kirchhoff: Természet – táj – vadon. https://www.naturphilosophie.org/termeszettaj-vadon/ Georg Simmel: <i>A táj filozófiája</i>. In: G. S.: <i>Velence, Firenze, Róma. Művészetelméleti írások</i>. Atlantisz-Medvetánc, Bp., 1990, 99–110. Radnóti Sándor: Simmel és a táj. <i>Replika</i> 2019 (112), 9–13. https://www.replika.hu/system/files/archivum/replika_112-02_radnoti.pdf Joachim Ritter: <i>A táj. Az esztétikum funkciója a modern társadalomban</i>. In: J. R.: <i>Szubjektivitás. Válogatott tanulmányok</i>. Atlantisz, Bp., 2007, 113–143. https://epa.oszk.hu/00600/00689/00002/ritter.html	Idem	
7. A klíma esztétikája Hódosy Annamária: <i>Klímaszörnyek</i> (Ökokritika és populáris film 2.). Tiszatáj Alapítvány, Szeged, 2023. Lucian Boia: <i>Ember és klíma. Elméletek, forgatókönyvek, pszichózisok</i>. Koinónia, Kolozsvár, 2020. Fogarasi György (szerk.): <i>Az irodalom klímapolitikái</i>. SZTE BTK Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék, Szeged, 2021. https://acta.bibl.u-szeged.hu/77787/1/et_al_2021_006.pdf	Idem	
8. A terror esztétikája John Updike: <i>A terrorista</i>. 21. Század Kiadó, Bp., 2018. Jacques Derrida – Jean Baudrillard: Vita a terrorizmusról. <i>Lettre</i> 2004. Tavasz. https://epa.oszk.hu/00000/00012/00036/derrida.htm Rényi András: A retorika terrorja. A Terror Háza mint esztétikai probléma. <i>Élet és Irodalom</i> 2003. július 8., 15–17. Kelemen Zoltán: „Üss a kölkre!” Terror és esztétika kapcsolata Takami Kósun <i>Battle Royale</i> című művében. <i>Tiszatáj</i> 2015/11, 86–97. Jean Baudrillard: <i>A Rossz transzparenciája. Esszé a szélsőséges jelenségekről</i>. Tartóshullám, Bp., 1997.	Idem	
9. A háború esztétikája Horváth Andor, Szigeti Attila: <i>Mellérendelő, 1. beszélgetés. Háború, immunitás, intimitás</i>. In: Bilibók Renáta, Bíró Annamária, Serestély Zsolt (szerk.): <i>Életeink. Horváth Andor-invokációk</i>. Bolyai Társaság – Egyetemi Műhely Kiadó – Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 2020, 107–119. Milcho Manchevski (rend.): <i>Before the Rain</i>, 1994. Umberto Eco: <i>Gondolatok a háborúról</i>. In: U. E.: <i>Öt írás az erkölcsről</i>. Európa, Bp., 2007, 9–24.	Idem	

Kiss Péter Attila: A háború esztétikája. <i>Kommentár</i> 2023/4. http://www.kommentar.info.hu/cikk/2023/4/a-haboru-esztetikaja Tarnay László: A háború ontológiája és filmi ábrázolása. <i>Aperatúra</i> 2023. Tél. https://www.apertura.hu/2023/tel/tarnay-a-haboru-ontologiaja-es-filmi-abrazolasa/ Radics Viktória: A háború mint poétikai fordulat Bosznia-Hercegovinában. <i>Alföld</i> 2008/6. https://epa.oszk.hu/00000/00002/00118/radics.html Győri Zsolt: Gondolatok a hollywoodi háborús film műfajának kulturális és esztétikai ideológiájáról. <i>Aperatúra</i> 2014. Tavasz. https://www.apertura.hu/2014/tavasz/gyori-gondolatok-a-hollywoodi-haborus-film-mufajanak-kulturalis-es-esztetikai-ideologiajarol/ Szilágyi Ákos: A háború privatizálása. 2000 2004/3. https://ketezer.hu/2004/03/a-haboru-privatizalasa/		
10. A holokausz esztétikája Bernhard Schlink: <i>A felolvasó</i>. 21. Század Kiadó, Bp., 2018. Art Spiegelman. <i>A teljes Maus</i>. Libri, Bp., 2023. Nemes László (rend.): <i>Saul fia</i>, 2015. Roberto Benigni (rend.): <i>La vita e bella</i>, 1997. Böhm Gábor: A holokausz mint esztétikai probléma. <i>Árkadia</i> 2019. 05. 16. http://www.arkadiafolyoirat.hu/images/ok_pdf/ok_holokausz_bohm.pdf	Idem	
11. A betegség mint metafora Susan Sontag: <i>A betegség mint metafora</i>. Európa, Bp., 1983. Gács Anna: <i>Amatőr és profi elbeszélések a betegség tapasztalatáról</i>. Esztétika Szabadegyetem 4. ELTE BTK MMI Esztétika Tanszék, 2023. november 8. https://www.youtube.com/watch?v=bNZz6xC1tHc&t=70s	Idem	
12. Konzumerizmus és spektakulum Black Mirror-sorozat (első két évad) Norbert Bolz: A marketing mint művészet. Mint tanulhatunk Jeff Koonstól? <i>Balkon</i> 1998/7–8. http://scripta.c3.hu/balkon/98/0708/03bolz.htm, Erhardt Miklós: A realista nem kritizál. <i>Exindex</i> 2003. 01. 14. http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=430, Balázs Gábor: Guy Debord tegnap, ma, holnap I-III. <i>Mérce</i>, 2020. https://merce.hu/2020/12/28/guy-debord-tegnap-ma-holnap-i/, https://merce.hu/2020/12/29/guy-debord-tegnap-ma-holnap-ii/, https://merce.hu/2020/12/30/guy-debord-tegnap-ma-holnap-iii/ Martos Gábor: <i>Műkrereskedelem. Egy cápa ára</i>. Typotex, Bp., 2013.	Idem	
13. A pornográfia esztétikája Nagy Balázs Péter: Pornó/obszcenitás a lírában. A szexualitás erotikus és pornografikus reprezentációja. <i>SziF</i> 2021/4 https://epa.oszk.hu/01400/01433/00105/pdf/EPA01433_szepirodalmi_figyelo_2021_4_056-065.pdf Tóth Zoltán János: <i>Harcos pornófilm a hálózati kultúra korában</i>. Műút, Miskolc 2019. https://muut.hu/wp-content/uploads/Toth_Zoltan_Janos.pdf K. Horváth Zsolt: <i>A bundátlan Vénusz</i>. Prae Kiadó, Bp., 2021. Umberto Eco: How to recognize a porn movie. https://fictionalities.wordpress.com/2012/08/29/umbertoeco/	Idem	
14. Összegzés, önértékelés	Idem	
Bibliográfia		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Jártasság a témában és a szakirodalomban	Szóbeli vizsga	50%
	A megadott vizsgafeladatra koncentráció		

	Az érvelés logikája		
10.5 Szeminárium/Labor	Aktív bekapcsolódás a szemináriumon sorra kerülő szövegek megbeszélésébe	Szemináriumi vitaindító pontozása + félév végi önértékelés megadott szempontok alapján	50%
	Kötelező szövegek elolvasása Házi feladatok elkészítése		
10.6 Minimális követelmények			
• A kötelező szakirodalom elolvasása • Az alapfogalmak helyes értelmezése • Jelenlét a szemináriumon (2 hiányzás megengedett)			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja						
							
							

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Kitöltés időpontja:
26.01.2025.

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató:

...

.....